

Njegovanje tradicionalnog plesa i glazbe u ustanovi predškolskog odgoja

Sanković, Adriana

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:504003>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-14**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI
STUDIJ

ADRIANA SANKOVIĆ
ZAVRŠNI RAD

NJEGOVANJE TRADICIONALNOG
PLESA I GLAZBE U USTANOVU
PREDŠKOLSKOG ODGOJA

Čakovec, rujan 2016.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Čakovec

PREDMET: Glazbena kultura

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Adriana Sanković

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Njegovanje tradicionalnog plesa i glazbe u ustanovi predškolskog odgoja

MENTOR: Branimir Magdalenić prof., v. pred.

Čakovec, rujan 2016.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	3
SUMMARY	4
1. UVOD.....	5
2. GLAZBA.....	7
2.1. DJEČJE GLAZBENO STVARALAŠTVO	9
3. NARODNI PLES	11
3.1. STRUKTURA NARODNOG PLESA.....	12
3.1.1. KORAK.....	13
3.1.2. PLESNI POKRET.....	13
3.1.3. PLESNA FIGURA.....	13
3.1.4. PROSTORNA FIGURA	13
3.1.5. PROSTORNA FORMACIJA	14
3.1.6. PROSTORNI RASPORED	14
3.1.7. PLESNA CRTA.....	14
3.1.8. IZVOĐAČKA FORMACIJA	14
3.1.9. IZVOĐAČKI SASTAV	14
3.1.10. PLESNI PRIHVAT	15
3.1.11. PLESNI RUKOHVAT	15
3.2. KINEZIOLOŠKA KULTURA I PLES	15
3.3. PLES I IGRA.....	16
3.4. PRIMJENA NARODNOG PLESA.....	18
3.5. NARODNI PLES I VOKALNA INTERPRETACIJA	19
4. NARODNE NOŠNJE.....	20
5. DJECA I TRADICIJA.....	22
6. KULTURA ZA DJECU I DJEČJA KULTURA.....	24
7. DJEČJI FOLKLOR	25
8. ZAKLJUČAK	27
LITERATURA	28

SAŽETAK

Glazba ima velik utjecaj na razvoj djeteta, ona umanjuje bol, čini nam život ugodnijim te poboljšava njegovu kvalitetu. Primjenom različitih glazbenih sadržaja u vrtiću potičemo dječju kreativnost, a ujedno kod djece razvijamo i glazbene sposobnosti i ljubav prema glazbi. Pod utjecajem glazbe dijete razvija audio-vizualnu percepciju, sluh, govor, kontrolu svog glasa, motoriku, povezuje konkretno i apstraktno razmišljanje, postaje strpljivo, samopouzđano i raste mu ljubav prema glazbi.

Riječ tradicija označava predaju (običaja, znanja, vještina) nekog naroda. Kako je kultura naroda veoma važna za njegov opstanak, poticanjem djece da narodno stvaralaštvo uključe u svoju svakodnevicu, doprinosimo očuvanju samog naroda. Jedna od značajki rada odgajatelja jest integracija odgojno-obrazovnih područja, a u prakticiranju plesnih aktivnosti moguća je integracija tjelesnog i zdravstvenog područja s ostalim. Djeca se tako odgajaju u duhu običaja i osobitosti nekog kraja, a sve kroz igru i pjesmu. Ples i igra u predškolskoj su dobi veoma povezani. Igra je djetetov najprirodniji put da pokaže sve što zna i može. Ona ga ispunjava. Te je nezamjenjivo sredstvo u rastu, razvoju i odgoju djeteta.

Djeca su prirodno znatiželjna bića, a mjesto gdje imaju mogućnosti otkriti nešto novo je njihova prirodna okolina. Ona su neizostavan dio svake kulture. Interakcijom s odraslima usvajaju oblike ponašanja koji se za određenu zajednicu smatraju prikladnima i poželjnim. Pojam *folklor za djecu* obuhvaća stvaralaštvo odraslih namijenjeno djeci. Osim dječjeg folklor, dječja tradicija, kao širi pojam, obuhvaća i različita iskustva i aktivnosti grupa djece, znanje o igrama i njihovim pravilima, vjerovanja, šale itd. Ona ima tendenciju ponavljati se u generacijama.

KLJUČNE RIJEČI: glazba, folklor, ples, igra

SUMMARY

Music has got big influence on child growth. It reduces pain, amplifies the quality of life and makes life more pleasurable and enjoyable. Using many different music types in kindergarten child care encourages and also stimulates their love for music and will to integrate music into their lives. Influence of music boosts children's brain power, develops better audio-visual perception, coordination, tone hearing abilities, connects ordinary and abstract way of thinking and improves memory. It's a confidence builder and patience teacher.

Word "tradition" means teaching customs, knowledge and skills of certain society. Culture of any nation is very important for existence. Encouraging children for integrating national customs, we contribute to the preservation of the nation itself. One of the kindergarten educator task is to integrate behavioral-educational area, as well as practicing dance activities which lead to integration of physical and health areas with others. In that way of education, children learn in the spirit of the national customs, but through music and play. Dancing and playing in preschool age are very connected. Play is a child's most natural way to show everything he knows and can. It fills children with happiness and it's an irreplaceable asset in the growth, development and upbringing of the child.

Children are naturally curious creatures, and the place where they have opportunities to discover something new is their natural environment. They are indispensable part of every culture. Through interaction with adults, they adopt forms of behavior which are appropriate and desirable for their environment. The concept of folklore for children includes legacy of ancestors. Except children's folklore, children's tradition covers different experiences and activities of a group of children, knowledge of the games and rules, beliefs, jokes and so on. It has a tendency of repeating in generations.

KEY WORDS: music, folklore, dance, play

1. UVOD

Područje s kojim se djeca susreću već i prije svog rođenja jest glazba. Vrlo često i mi sami slušamo neku skladbu kako bi nas opustila i da bi uživali. Glazba ima velik utjecaj na razvoj djeteta, ona umanjuje bol, čini nam život ugodnijim te poboljšava njegovu kvalitetu. Glazba i ples izraz su potrebe čovjeka za kreativnošću, igrom i razonodom, a ujedno zadovoljavaju i društvene, kulturne i psihičke potrebe. Primjenom različitih glazbenih sadržaja u vrtiću potičemo dječju kreativnost, a ujedno kod djece razvijamo i glazbene sposobnosti i ljubav prema glazbi.

Svaka ljudska zajednica ima svoje vlastite i specifične osnovne, zajedničke i opće uvjete za razvoj svojih najmlađih. Takvi uvjeti odgovorni su za psihičko jedinstvo čovjeka. Djeca usvajaju oblike ponašanja odraslih koji se u određenoj zajednici smatraju prikladnima i poželjnima (Duran, 1995).

Riječ tradicija označava predaju (običaja, znanja, vještina) nekog naroda. Kako je kultura naroda veoma važna za njegov opstanak, poticanjem djece da narodno stvaralaštvo uključe u svoju svakodnevicu, doprinosimo očuvanju samog naroda. Folklorna glazba i ples dio su svake ljudske zajednice, oni su usklađeni s mentalitetom, psihologijom i samim stilom života onih ljudi koji ih stvaraju, izvode, uče, te prenose na mlađe generacije. Oni su sastavni dio raznih običaja, a izvode se prigodom javnih svečanosti ili kod važnijih događaja u čovjekovom životu. Ispunjavaju različite funkcije u kulturi i životu ljudi (<http://selo.hr/folklorna-glazba-i-ples/>).

Uvježbavanjem narodnih plesova, pjesama, igara radi njihova scenskog izvođenja u folklornim skupinama, omogućujemo predaju običaja, znanja i vještina nekog naroda čime čuvamo to stvaralaštvo od zaborava. Djeca tako upoznaju život svojih baka i djedova koji se bitno razlikovao od njihova danas.

Običaji predstavljaju norme ponašanja vezane za skupinu ljudi. Nastali su kao sredstvo prenošenja određenih vrijednosti koje su važne za zajednicu. Običaji spajaju narod, te se prenose iz generacije u generaciju da bi se očuvale tradicija i kultura naroda. Danas tradicijska kultura polako nestaje i ima je sve manje zbog utjecaja globalizacije, a mladi slijede neke druge uzore dok običaji idu u zaborav. Zbog toga

je važno djeci već od predškolske dobi usaditi važnost i ljepotu narodnih običaja, kako bi znali cijeniti bogatstvo svojeg naroda, te ga spasiti od zaborava.

2. GLAZBA

Glazba je umjetnost koja se izražava pjevanim i/ili svirani tonovima, zvukovima, šumovima i tišinom između njih. Sastavni je dio svakodnevnog života, a slušamo je kada se želimo odmoriti ili kada nešto radimo. Mnogi je smatraju univerzalnim jezikom. Ona je duboko sadržana u našoj kulturi stoga ne čudi što je djeca vole od rođenja. Glazba poboljšava mentalno i emocionalno zdravlje, a ima i pozitivan utjecaj na kognitivne sposobnosti. Uči dijete komunikaciji, jača mu samopouzdanje, te doprinosi razvoju vlastite ličnosti i formiranju pozitivnih stavova prema životu.

Od samih svojih početaka dijete istražuje zvukove. Igrajući se posuđem iz kuhinjskog ormarića po kojem udara ono želi istraživati. Ako roditelj tu njegovu aktivnost interpretira na način da uviđa da dijete želi isprobavati razne zvukove onda ga može podržati i omogućiti mu materijale koji će ga potaknuti na takvu igru (npr. stari lonci, napunjene boce raznim materijalima, šuškalice, plastične cijevi, te drugi materijali dostupni u kućanstvu. Roditelj može pojačati djetetov interes izrađujući zajedno s njim glazbene instrumente, a ujedno će sa djetetom provoditi kvalitetno vrijeme te otkrivati i neke druge njegove interese. Također koristeći razne druge situacije, poput odlaska u šetnju, u park ili na selo, roditelj će dijete dodatno ohrabrivati da istražuje zvukove oko sebe. Provodeći ovakve aktivnosti djetetu se zadovoljava primarna želja i interes, a daljnjim roditeljskim razumijevanjem i shvaćanjem te potrebe, roditelji će dijete odvesti na koncert, upoznati s instrumentima, te razviti njegov osjećaj za glazbu i razvijati njegov talent. Načelo kojim se roditelji tada vode jest: promatrati način na koji se dijete igra, osluškivati njegove želje, pitanja i komentare, razgovarati s djetetom za što bolje razumijevanje, pravodobno i primjereno reagirati na njegove potrebe, interese i želje osiguravajući mu različite materijale, potičući i ohrabrujući ga (Ljubetić, 2012).

Vrijednost glazbe prepoznata je u odgojno – obrazovnom sustavu, a glazbeni odgoj postao je sastavni dio obrazovnog procesa, iako mu se još uvijek ne posvećuje dovoljno pažnje. Za razvoj identiteta djeteta u vrtiću veliku važnost ima zavičajna glazba koji je posebno nužan u urbanim multikulturalnim sredinama. Prema istraživanju koje je provela mag. paed. Nela Dundović, djelatnici predškolskih

ustanova slušanje glazbe ne doživljavaju kao temeljnu glazbenu aktivnost, a slušanje tradicijske glazbe je prisutno u neznatnom postotku (hrcak.srce.hr/file/182834).

Na razvoj djeteta velik utjecaj ima glazba što je potvrđeno brojnim istraživanjima. Pod utjecajem glazbe dijete razvija audio-vizualnu percepciju, sluh, govor, kontrolu svog glasa, motoriku, povezuje konkretno i apstraktno razmišljanje, postaje strpljivo, samopouzđano i raste mu ljubav prema glazbi. Dijete sve ovo može postići samo slušajući glazbu. Kako su roditelji djetetovi prvi učitelji, djeca će slušati ono što preferiraju roditelji i ono u čemu oni uživaju. Kvalitetna glazba može se pronaći u svim žanrovima. Primjerice, tradicijska glazba bogata je melodijama koje su nastale prije mnogo godina, a dragocjene su i lijepe svaka na svoj način (<http://klokanica.24sata.hr/vrticka-dob/igra-i-aktivnosti/kako-potaknuti-dijete-da-zavoli-glazbu-164>).

Glazba ima velike utjecaje na čovjeka. Ona utječe na emocije, dišni sustav, ritam srca, stav tijela i fiziologiju osobe. Zbog toga se može koristiti i u terapijske svrhe. Ona za svakog pojedinca može biti način emocionalnog izražavanja, a također može utjecati i na promjenu raspoloženja, izazivati opuštenost, te biti izvor ugone. „*Djeca za slušanja glazbe u brzom tempu postaju aktivnija. Zaključuje se da je to “prirodna” reakcija, dok slušanje tihe, umirujuće glazbe može opet “prirodno” smanjiti napetost mišića.*“ (Gortan-Carlin, Hauser, Radetić-Paić, 2014).

Odabirom glazbe odgojitelj utječe na slušača, odnosno dijete. Dijete je tada u direktnom kontaktu s glazbom koja u njemu pobuđuje određene emocije, te ono počinje mijenjati raspoloženje. Tijekom slušanja glazbe između djeteta i odgojitelja stvara se međusobna povezanost što rezultira boljim odnosom (Gortan-Carlin, Hauser, Radetić-Paić, 2014).

Tradicijska glazba most je koji spaja druge kulture. Kroz njezinu multikulturalnost djeca razumiju bogatstvo vlastite kulture, te počinju vrednovati bogatstvo i različitost drugih kultura. Uz glazbu, oni usvajaju i jezik i kulturu nekog naroda (Drandić, 2014).

Tradicionalna pjesma Hrvatskog Zagorja „*Meknite se vse gore*“ odličan je primjer pjesme koja je primjerena djeci predškolskog uzrasta i uz koju se mogu izvoditi plesni pokreti karakteristični za to područje (slika 1).

288. Meknite se vse gore
Pučka popijevka iz Hrvatskog zagorja

1. Me - kni te se vse go - re, vse go - re,
 2. Da se bu vi - de - la hi - ža ta, hi - ža ta,
 3. Da se bu vi - de - la zib - ka ta, zib - ka ta

da se bu vi - de - lo Za - gor - je, da se bu vi - de - lo Za - gor - je.
 v kte - ri sem se ro - dil ja, v kte - ri sem se ro - dil ja.
 v kte - ri sem se zi - bal ja, v kte - ti sem se zi - bal ja.

Slika 1. Notni i tekstualni zapis pjesme "Meknite se vse gore" (Golčić, 1998, str. 140)

Primjenom različitih sadržaja u provođenju glazbenog odgoja, razvijamo kod djece osjećaj za ritam, pamćenje, sluh i dr. Glazbene aktivnosti zabavne su za djecu, bez natjecateljskog karaktera kako bi djeca u njima mogla neometano uživati i razvijati svoje samopouzdanje. U predškolskoj dobi u radu s djecom provode se aktivnosti pjevanja, slušanja glazbe i glazbenih igara.

2.1. DJEČJE GLAZBENO STVARALAŠTVO

Pod glazbenim stvaralaštvom podrazumijeva se stvaranje pojedinca s namjerom da se stvori glazbeno djelo sa svojim početkom, sredinom i krajem.

Glazbenim se stvaralaštvom djeca mogu baviti na različite načine. Mogu stvarati nove melodije, preoblikovati već postojeće ili kreirati melodiju na zadani tekst. Također mogu improvizirati na različitim instrumentima. Prije samog početka važno je da se djeci postave neka ograničenja jer bi se inače djeca dvoumila od čega početi i čime se voditi. Ovakve aktivnosti mogu se provoditi individualno i grupno ([https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje stvaralatvo u nastavi glazbe - Subotica 23.- 25.09. 2010.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe_-_Subotica_23.-_25.09._2010.pdf)).

Prema Tomerlinu, da bi dječje stvaralaštvo bilo uspješno, potrebno je ostvariti nekoliko uvjeta. Potrebno je upoznati se s mogućnostima izražavanja svakog djeteta pjevanjem brojalica ili izmišljanjem novih. Također je važno da se prije izvođenja aktivnosti stvori ugodna i opuštena atmosfera. Drugi je uvjet da dijete ima tekst s kojim će povezati melodiju. Tomerlin također smatra da je za djecu s dobro razvijenim sluhom najbolje koristiti svoj glas. Aktivnost se treba provoditi u živom tempu i izbjegavati teoretiziranje. Melodije koje se stvaraju nije potrebno odmah zapisivati jer bi to za djecu bilo preteško

([https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe -
_Subotica_23.-_25.09._2010.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe_-_Subotica_23.-_25.09._2010.pdf)).

Prema Požgaju, kod djeteta kao i kod odraslog, postoji sklonost stvaranja vlastitih melodija, stoga je logično da se ta dječja sklonost potiče i razvija u sposobnost muzikalnog izražavanja. Time će se razvijati dječja ambicija estetskom oblikovanju na području glazbenog izraza i ono će obogaćivati osobnost djeteta. Kako će dijete koje samo piše pismene sastavke lakše razumjeti književno djelo tako će i dijete koje samo improvizira bolje cijeniti glazbeno djelo. Kod stvaralaštva je najvažnija vježba koja dovodi do rezultata. Dijete tim procesom osjeća glazbu, njezino nastajanje i tijek (Rojko, 2012).

O glazbenom stvaralaštvu još uvijek se više govori i piše nego što je ono stvarno prisutno u odgojno – obrazovnom procesu. S obzirom na veliku zainteresiranost djece za takvim aktivnostima, trebale bi se češće provoditi. Na taj će način lakše i prirodnije usvojiti ritam i intonaciju

([https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe -
_Subotica_23.-_25.09._2010.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe_-_Subotica_23.-_25.09._2010.pdf)).

3. NARODNI PLES

Kao i svi dijelovi hrvatske tradicije, tako je i plesni repertoar veoma raznolik i bogat. Na narodne plesove ponajprije utječu okruženje i regija u kojem nastaju. Svako područje se može podijeliti na više manjih u kojima su ljudi izmišljali plesne pokrete specifične samo za njih. Koraci se mogu razlikovati od sela do sela. Plesovi su se često povezivali s obredima ili blagdanima. Primjer jednog takvog plesa jest ples „Ja posijah repu“ koji se izvodio za poklade po kućama (slika 2).

173. Ja posijah repu

Brzo i živahno Hrvatska pučka popijevka

1. Ja po - si - jah re - pu, re - pu, že - na ve - li: »Mak!«
2. Ja u - lo - vih ri - bu, ri - bu, že - na ve - li: »Rak!«

Ej, haj, že - no mo - ja, nek' se vr - ši vo - lja tvo - ja,
Ej, haj, že - no mo - ja, nek' se vr - ši vo - lja tvo - ja,

hej, haj, ti - ki, tak, nek' iz re - pe ni - kne mak!
hej, haj, ti - ki, tak, nek' od ri - be bu - de rak!

Slika 2. Notni i tekstualni zapis pjesme "Ja posijah repu" (Golčić, 1998, str. 87)

Jedna od značajki rada odgajatelja jest integracija odgojno-obrazovnih područja, a u prakticiranju plesnih aktivnosti moguća je integracija tjelesnog i zdravstvenog područja s ostalim. Djeca se tako odgajaju u duhu običaja i osobitosti nekog kraja, a sve kroz igru i pjesmu. Ples se temelji na prirodnim oblicima kretanja što je od izuzetne važnosti za dječji razvoj (Mikulić, 2007). „Jer ples: usklađuje i estetski oblikuje pokrete tijela; koordinira ritmičke, vokalne i plesne potencijale; oplemenjuje duhovnost i emocije; potiče kreativnost i izražajnost; utvrđuje samopouzdanje, nadograđuje tjelesnu pripremljenost; upotpunjuje i oplemenjuje

dječje stvaralačke potencijale. “

(www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/G_Knezevic_sazetak.doc).

Upoznavanjem s narodnim plesom djeca se na najbolji način upoznaju sa svojom tradicijom, kulturom, običajima, te dobivaju poticaj za očuvanjem vlastite kulture. Uz to „*narodni ples usklađuje i estetski oblikuje pokrete tijela; koordinira ritmičke, vokalne i plesne potencijale; oplemenjuje duhovnost i emocije; potiče kreativnost i izražajnost; utvrđuje samopouzdanje, nadograđuje tjelesnu pripremljenost; stvara toleranciju i međusobno uvažavanje kod djece; razvija individualnost u zajedništvu; smanjuje razlike između spolova; senzibilizira osjećaj pripadnosti grupi. Narodni ples potiče, upotpunjuje i oplemenjuje dječje stvaralačke potencijale i razvija kod djece tolerantnost, međusobno poštovanje i susretljivost, što su vrijedne vrline u današnjoj otuđenosti djece.*“ (Knežević, 2005, str. 9,10).

Ples se ubraja u područje kreativnog izražavanja, a to je usklađeno gibanje u prostoru. Narodni je ples nastao kao potreba čovjeka (psihofizička, sociološka i estetska), a oblikovan je karakterom ljudi određenog kraja. U plesu je tijelo instrument kojim rukovode emotivni i duhovni centri čovjeka. Narodni ples krasi različitost, prirodnost pokreta te kolektivitet duha i energije. On ima vrijednost nacionalnog i umjetničkog dobra koji mu daju autentičnost, originalnost, duhovnost i estetičnost. Određen je strukturom (korak, plesni pokret, plesna figura, prostorni raspored), stilom (urođena i stečena forma plesnih pokreta cijelog tijela) i kontekstom (okružje, sudionici, promatrači) izvođenja (Mikulić, 2007).

3.1. STRUKTURA NARODNOG PLESA

Svakom djetetu je važno omogućiti sudjelovanje. Ples mora biti odabran u skladu s dobi i mogućnosti djece. Pri učenju koraka potrebno je podijeliti ih u nekoliko dijelova koje zatim spajamo u cjelinu. Djecu bi bilo dobro i upoznati s poviješću plesa, instrumentima i narodnim nošnjama koje su karakteristične za taj kraj iz kojeg ples dolazi. Kao i prije svake druge aktivnosti djeci je važno zagrijati tijelo i mišiće kako bi lakše podnijeli napor. Pažnja se posvećuje pokretima ruku, nogu i tijela, razvijanju osjećaja za ritam te snalaženju u prostoru i međusobnim držanjem.

Strukturu plesa čine: korak, pokret, prostor, plesni prihvati i rukohvati (Knežević, 2005).

3.1.1. KORAK

Korak je prijenos težine tijela s noge na nogu. Pojavljuju se različite vrste koraka: hodajući, poskočni, skočni i trčeći. Određen je visinom, dužinom, smjerom, tempom i ritmičkom strukturom. U grupnim plesovima broj koraka je određen kako bi se ples mogao izvesti. U pojedinim plesovima je promjenjiv i nastaje pod trenutačnom inspiracijom pojedinca, a predstavlja plesnu improvizaciju.

3.1.2. PLESNI POKRET

U plesni pokret ubrajaju se geste glave, tijela, ruku i noge na kojoj nije težište tijela. Plesni pokret nastaje u vremenu između podizanja noge od poda i spuštanja na pod. Nastaje spontano, ovisno o osobnosti i inspiraciji plesača. Obje noge u određenom trenutku odvojene od poda također čine plesni pokret.

3.1.3. PLESNA FIGURA

Plesnu figuru stvara određen broj koraka zaokružen u logičnu i skladnu plesnu cjelinu. Narodni ples ih može sadržavati jednu ili više. Mogu biti određene unaprijed ili se mijenjati spontano u skladu s glazbenom pratnjom.

3.1.4. PROSTORNA FIGURA

Ravnomjeran raspored plesača po zamišljenim stranicama geometrijskih likova, pri čemu se međusobno neprekinuto drže za ruke, ramena, pojaseve, maramice...

3.1.5. PROSTORNA FORMACIJA

Označava dinamično kretanje izvođača raspoređenih u prostornom rasporedu.

3.1.6. PROSTORNI RASPORED

Statičan i ravnomjieran prostorni raspored izvođača ili formacija po zamišljenim stranicama geometrijskih likova i plesnoj crti te plesnih figura.

3.1.7. PLESNA CRTA

Ravnomjerni raspored izvođača ili formacija po zamišljenoj ravnoj crti, kružnom luku ili krivulji.

3.1.8. IZVOĐAČKA FORMACIJA

U narodnim plesovima je to najviše do četiri izvođača (par, trojka, četvorka) koji se međusobno nalaze u plesnom prihvatu ili rukohvatu i kreću se u prostoru.

3.1.9. IZVOĐAČKI SASTAV

Sudjelovanje izvođača prema spolu, bračnom statusu, dobi i broju (može biti ograničen ili neograničen).

3.1.10. PLESNI PRIHVAT

Prihvaćanje partnera s jednom ili dvije ruke za tijelo (parovni plesovi).

3.1.11. PLESNI RUKOHVAT

Međusobno držanje izvođača za ruke.

3.2. KINEZIOLOŠKA KULTURA I PLES

Zadovoljavanje potrebe za igrom, stvaranje uvjeta za pravilan rast i razvoj, radosno djetinjstvo, omogućavanje suradnje s drugom djecom, stvaranje uvjeta za osjećaj slobode i zadovoljstva, usvajanje zdravog načina života i navika nužnih za očuvanje vlastitog zdravlja zadaće su tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskoj dobi. U kontekstu ove teme ističu se posebne zadaće kao što je utjecaj na morfološki status njegovanjem mišićnih reakcija koje su potrebne za očuvanje stava i ravnoteže, funkcionalna prilagodba krvožilnog i dišnog sustava. Važnost se pridaje razvoju taktilne i mišićno zglobne osjetljivosti, utjecaju na živčani sustav, zadovoljavanju potrebe za igrom kojom se stvara osnovna pretpostavka za razvoj stvaralačkih sposobnosti i socijalizacije (Findak, 1995).

Ples kao jedna od najprimjerenijih aktivnosti za rad u predškolskoj dobi ima znatan pozitivan utjecaj na razvoj mnogih sposobnosti kod djece kao što su: osjećaj za ritam, za pokret, ljepotu izvođenja pokreta, njihovu vizualizaciju položaja u skupini. No, prije svega plesom se razvijaju osnovne motoričke sposobnosti kao što su: snaga, fleksibilnost, ravnoteža, koordinacija i brzina (Horvatin-Fučkar i sur., 2004). U ovoj dobi posebno je naglašena potreba integracije odgojno-obrazovnih područja, a ples je visoko integrativna aktivnost koja se primjerice može povezati s glazbenim područjem, kao i s njegovanjem narodnih i tradicijskih vrijednosti (Mikulić, 2007).

Temeljene na prirodnim oblicima kretanja, plesne strukture izvode se u različitim oblicima, uz ritmičku pratnju, pjevanje i glazbu.

Prema (Cetinić, Vidaković Samaržija, 2014) osnovu plesnih struktura čine prirodni oblici kretanja:

- hodanja, trčanja, poskoci i skokovi,
- jednostavna gibanja u svim dijelovima tijela (zamasi, mahanja),
- vježbe ravnoteže, napetosti i opuštanja,
- pokreti u slobodnom imitiranju – improviziranju pojava i događaja iz dječje okoline

„Vježbanjem plesnih struktura uz glazbu razvija se u djece stvaralaštvo, ritmičnost, dinamičnost, harmoničnost, ljepota i izražajnost pokreta kao i pravilno i lijepo držanje tijela.“ (Cetinić, Vidaković Samaržija, 2014). Plesom razvijamo različite sposobnosti djece, od sklada pokreta i osjećaja za ritam, do poticanja na slobodno izražavanje emocija, te na upoznavanje unutar grupe, poboljšanje međusobne suradnje i komunikacije. Možemo jačati djetetovo samopouzdanje i sigurnost (Cetinić, Vidaković Samaržija, 2014).

3.3. PLES I IGRA

Prema Z. Matejić (Duran, 1995) igra ima mnogo karakteristika. Divergentna je, nekompletna i neadekvatna. S obzirom da je to autotelična aktivnost iz toga proizlazi da posjeduje vlastite izvore motivacije, proces igre važniji je od ishoda, sredstva dominiraju nad ciljevima, te su odsutni neposredni pragmatični učinci. Igra svom igraču ispunjava neke privatne funkcije (npr. oslobađa od napetosti, rješava konflikt, regulira fizički, spoznajni i socijalno-emocionalni razvoj. Zbog toga što se izvodi u stanju optimalnog motivacijskog tonusa, igra se javlja u odsutnosti neodložnih bioloških prisila i socijalnih prijetnji, te u stanju umjerene psihičke tenzije.

„Igra je ekspresivna, autotelična, samostalna, divergentna aktivnost. Za razliku od ostalih praktičnih radnji u djetinjstvu, odrasli djetetu daje najveću samostalnost upravo u igri, te se u njoj lako iskazuje zona slobodnog kretanja, zona aktualnog razvoja, zona stvaralačke samostalnosti. Dakle, u igri djeteta „demonstrira“ svoje

kompetencije.“ (Duran, 1995) Za samu igru značajno je da cilj izostaje i stoga je ona pogodna za divergentno istraživanje i iskušavanje. Na taj način dijete se ne boji okušati i u aktivnostima kojima nije doraslo. Tijekom igre dijete je uvijek na razini budućeg razvoja čime se ono samo razvija i raste (Duran, 1995).

Primjeri igara koje se igraju u Hrvatskom Zagorju:

1. Crvena kraljica jedan, dva, tri...

OPIS IGRE: Crvena kraljica ode na udaljenost od otprilike deset metara od igrača i okrene im leđa. Igrači su u vrsti. Okrenuta leđima Crvena kraljica izgovara: „Crvena kraljica jedan, dva, tri...“, a zatim se naglo okreće prema igračima. Dok je bila okrenuta leđima (i izgovarala) djeca su se brzo kretala prema njoj i to je dopušteno. Ali kada se naglo okrenula i spazila neko dijete u pokretu, tj. da ne stoji u stavu mirno, ona ga vraća na početnu liniju. Igračima je cilj prvi stići do Crvene kraljice i tako preuzeti tu ulogu. Crvena kraljica varira brzinu izgovora i nastoji se što brže i iznenadnije okrenuti ne bi li uhvatila nekog igrača u pokretu (Duran, 1995).

2. Neka puca, neka puca

OPIS IGRE: Igrači izaberu tko će biti sudac, a onda svaki igrač (da drugi ne čuju) kaže sucu svoje tajno ime. Sudac to zapiše. Lopta se postavi na zemlju, svi se okupe oko nje i stoje u pognutom položaju. Tada sudac govori: „Neka puca, nela puca...“ i kaže neko od tajnih imena. U tom momentu svi potrče, osim onog djeteta čije ime je sudac prozvao. To dijete hvata loptu, podiže je i viče: „Stoj!“. Na tu zapovijed svi se moraju zaustaviti, a prozvano dijete, koje ima u ruci loptu, odabere koga će gađati. To je svakako onaj igrač koji se uspio najmanje udaljiti. Ako ga promaši, ili ako ovaj uspije uhvatiti loptu, dobit će negativan bod, a ako ga pogodi negativan bod dobit će pogođeni. S 10 negativnih bodova napušta se igra. Sudac se katkad poigrava s igračima pa može prozvati ime koje nije na popisu, a igrači se uzalud razbježe, ili prozove ime vrlo slično onome koje je zapisano. Igrač koji je uzeo loptu a da nije prozvan, također dobiva negativan bod (Duran, 1995).

Prema Šagud (Cetinić, Vidaković Samaržija, 2014), igra je primarni medij za razvoj divergentnih sposobnosti, ona aktivira intelektualne, tjelesne, socijalne i emocionalne resurse djeteta (stvaralaštvo, razvoj kompetencija, proces eksploracije, pojavu elementarnih oblika apstraktnog mišljenja, egocentizam, govorni razvoj, koncentraciju, razvoj socijalnih sposobnosti).

Ples i igra u predškolskoj su dobi veoma povezani. Igra je djetetov najprirodniji put da pokaže sve što zna i može. Ona ga ispunjava. Te je nezamjenjivo sredstvo u rastu, razvoju i odgoju djeteta. Osim što je osnovni oblik njegove aktivnosti, dijete kroz nju uči. Navikava se na pravila, poštenje, postaje tolerantno, uči podnijeti i uspjeh i neuspjeh. Prilikom igre dijete je opušteno i motivirano. Pokazuje interes za sve ono što mu je nepoznato, istražuje, propituje, traži vlastita rješenja. Tako upoznaje okolinu, formira svoje ponašanje i svoju osobnosti, te zadovoljava radoznalost. Kroz slobodnu igru dijete pokazuje svoj smisao za ritam. Glazba pruža djeci zadovoljstvo, pobuđuje u njima pozitivne emocije. Igram dijete zadovoljava prirodnu potrebu za kretanjem, te razvija energetske i motoričke sposobnosti (Cetinić, Vidaković Samaržija, 2014).

3.4. PRIMJENA NARODNOG PLESA

Da bi se ples prenio s izvora ili plesnog zapisa i oživio se u novom okružju, potrebno je stručnost, znanje i odgovornost. Prije svega treba uočiti sve sastavnice strukture plesa i njegove stilske značajke, osobno savladati ples te razraditi proces uvježbavanje s djecom. Pri tome moramo biti oprezni kako ne bi oštetili logiku i karakter plesa i pretvorili ga u falsifikat. Smisao angažmanu u folkloru dajemo samo očuvanjem cjelovitosti narodnog plesa.

Primjena plesa s djecom i mladima predstavlja interdisciplinarnu djelatnost koja je prožeta etnološkim, društvenim, pedagoškim i scenskim spoznajama. Narodni se plesovi mogu uvježbavati zbog rekreacije, zabave, učenja u pedagoškim ustanovama ili scenskog izvođenja. Svaki od tih ciljeva zahtijeva specifičan pristup i vođenje. U

narodnom plesu pokret je posljedica duhovnog i emotivnog doživljaja pojedinca (Knežević, 2005).

3.5. NARODNI PLES I VOKALNA INTERPRETACIJA

Česta je pojava u našim narodnim plesovima da se istovremeno pleše i pjeva. U narodu se to izvodilo spontano, a ples i pjesma su bili sastavni dio stvaranja cjelovitog plesnog zbivanja. Tu tradiciju danas nastavljaju folklorni ansambli. Prilikom scenskog izvođenja, vokalna sastavnica je veoma važna jer će nesigurno pjevanje destabilizirati izvođače i kod publike stvoriti nelagodu, te umanjiti scenski utisak.

U pedagoškom je procesu važno jednaku važnost posvetiti uvježbavanju plesova kao i pjevanju. Djeca će teško moći kontrolirati glasnoću i ljepotu tona ako na to nisu dobro pripremljena. Prilikom izvođenja folklorne pjesme djecu je potrebno upoznati s dijalektom kraja iz kojeg je pjesma jer ćemo samo na taj način dobiti kvalitetu narodnog pjevanja. Ispravno stvaranje i njegovanje glasa uspjeh će samo korištenjem već utvrđenih metodičkih principa. Prilikom scenskog izvođenja treba pjevati u primjerenom opsegu i tempu kojeg djeca mogu držati (Knežević, 2005).

4. NARODNE NOŠNJE

„*Narodne nošnje su vrijedan folklorni sadržaj.*“ (Plantak, 2007, str.3). Iskazuju pripadnost nekom geografskom području (Međimurje, Zagorje, Podravina i dr.), ali i pripadnost nekom određenom selu. Nošnje se neznatno razlikuju od sela do sela. To mogu biti razni detalji, od boje do ukrasa. Te razlike doprinose bogatstvu narodnih nošnji koje možemo pronaći na području Lijepe naše (Plantak, 2007).

Nekad su se dječje nošnje sastojale samo od košuljice. Dječaci bi imali jednostavnu dok bi kod djevojčica ona bila ukrašena čipkom i bila izvezena na prsima i rukavima. U nekim je područjima bila identična nošnji odraslih dok je kod drugih zadržala jednostavniji oblik. Velika se pažnja pridavala oglavlju djevojčica. Najčešće su imale kosu počesljanu u jednu ili dvije pletenice. Izgled oglavlja i način češljanja razlikuje se također od mjesta do mjesta. Motivi s narodnih nošnji, oglavlja ili nakit mogu se primijeniti i u drugim područjima odgoja kao što su likovno izražavanje, dekoracija prostora ili mogu biti poticaj djeci da ih sami pokušaju izraditi (Knežević, 1993).

Nošnja Hrvatskog Zagorja sastojala se kod žena od bluze (opleće), suknje (rubache) i pregače (fertun). One su svoje nošnje krojile od platna u koje je već bio utkan geometrijski ures u tamnocrvenoj i crnoj boji. Na noge su rado obuvale čizme (škornje). Muškarci su uz platnenu košulju nosili i kratki sukneni kaput (surinu). Svaki kraj se opredijelio za svoju boju, pa su lepoglavski seljaci nosili bijele, trakošćanski sive, a stubičanski smeđe surine (<http://www.hrvatskifolklor.net/php/narodnenosnjehrvatskehf.php>).

Na slici 3 je primjer nošnje iz Hrvatskog Zagorja.

Slika 3. KUD Salinovec, 2015.

5. DJECA I TRADICIJA

Tradicijska kultura predstavlja usmenu predaju nekog kulturno vrijednog stvaralaštva koje možemo podijeliti na materijalnu i nematerijalnu kulturu. U materijalnu se svrstava sve ono što čovjek stvara i oblikuje svojim rukama od materijala koje pronalazi u svojem okruženju. U nematerijalnu kulturu spadaju ples, glazba, dječje igre, vještine, umijeća i znanja. Svaki narod je kroz svoju prošlost sačuvao svoju tradiciju, običaje, jezik, kulturu te tako stvorio vlastiti identitet (www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/G_Knezevic_sazetak.doc).

Najčešći i najprivlačniji oblici izvođenja tradicijske kulture jesu ples, pjesma, igra i glazba. Oni se mogu održavati u kontekstu zabave, rekreacije, scenskog i javnog izvođenja i ostvarivanja umjetničkih dostignuća. Također su primjereni za sve dobne uzraste (www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/G_Knezevic_sazetak.doc).

Djeca su prirodno znatiželjna bića, a mjesto gdje imaju mogućnosti otkriti nešto novo je njihova prirodna okolina. U prvim godinama života razvijaju se u socijalnom i emocionalnom području, spoznaju svijet, grade odnose s drugima i okolinom. U daljnjem odrastanju ono nadograđuje i nadopunjava već stečena iskustva. Razvija se na sebi svojstven način. Slijedeći naš uzor dijete uči i usvaja mnoge vrijednosti. Da bi dijete usvojilo temelje kulturne baštine ono ima brojene suradnike, roditelje, odgajatelje i sl. Oni potiču dječju znatiželju, kreativnost i razvoj ne namećući svoje stavove i razmišljanja. Prva baština s kojom se djeca u vrtiću susreću jest prirodoslovna baština. Uz igru i rad upoznaju živu i neživu prirodu. Kako bi razvoj samopouzdanja kod djece bio uspješan pridodaje se velika važnost poštivanju dječje osobnosti. Uz roditelje i odgajatelje u očuvanje prirodne i kulturne baštine moraju se uključiti i državna i lokalna zajednica jer samo takvom suradnjom će se postići pozitivni rezultati

(<https://www.ffst.unist.hr/images/50013806/Marija.Brajcic.DIJETE.I.KULTURNA.BASTINA.UCENJE.U.MUZEJU.pdf>).

Djeca tijekom čitavog svog djetinjstva stvaraju. To ne obuhvaća samo igre, pjesme, plesove i brojalice nego čitav niz glazbenih, a isto tako i književnih tvorevina. Djeca te tvorevine najprije prenose vršnjacima, a kasnije svojoj djeci i

unucima. Tako one postaju tradicionalne, a djeca čuvari nasljeđa i tradicije naroda. Sama riječ tradicija označava predaju. Prije svega, ona predstavlja predaju znanja, vještina, običaja i kulture nekog naroda, a djeca ga prenošenjem i predajom sljedećim generacijama čuvaju od zaborava (Knežević, 1993).

Prošlost, sadašnjost i budućnost dio su života svakog čovjeka. Naša je pozornost većinom usmjerena k sadašnjosti i budućnosti, međutim svi ti sadržaji imaju temelje na prošlim događajima. Preko njegovanja i očuvanja tradicije povezuju se sadašnje i prošle generacije. Sposobnost stvaranja kulture čini nas različitim od drugih živih bića. Čovjek stvara kulturu, a kultura čovjeku osigurava osobni razvoj (<https://www.ffst.unist.hr/images/50013806/Marija.Brajcic.DIJETE.I.KULTURNA.BASTINA.UCENJE.U.MUZEJU.pdf>).

Na području Hrvatske je još nedovoljno istraženo dječje tradicijsko stvaralaštvo i pridaje mu se premalo pozornosti. Područje je samo po sebi iznimno bogato i raznovrsno i zahtijeva uključivanje više znanstvenih područja i disciplina kao što su folkloristika, etnologija, antropologija, književnost i dr. (Knežević, 1993). „*Stoga pokušati obuhvatiti cjelokupnost dječjeg života bez uključivanja svih navedenih znanstvenih disciplina u najmanju bi ruku bio neozbiljan pokušaj, jer, je to, složen, ponekad teško djeljiv psihofizički sustav koji se očituje kroz govor, pjesmu, igru, rukotvorstvo, glumu, književnost, pokret, te razne individualne improvizacije i imitacije.*“ (Knežević, 1993, str.7).

6. KULTURA ZA DJECU I DJEČJA KULTURA

Djeca su neizostavan dio svake kulture. U svakoj nalazimo tvorevine odraslih namijenjene djeci (literatura, pjesme, priče, igračke, glazba), ali nalazimo i kulturne tvorevine u kojima su djeca stvaraoci, posrednici i prenosioci (igre, pjesme, priče, izreke, brojalice). Interakcijom s odraslima djeca usvajaju oblike ponašanja koji se za određenu zajednicu smatraju prikladnima i poželjnim. Pod pojmom *folklor za djecu* smatra se stvaralaštvo odraslih namijenjeno djeci. U proučavanju tog stvaralaštva susreću se mnoge znanosti kao što su: psihologija, pedagogija, književnost, etnografija itd. Ono se prenosi na nove generacije, a fiksirano je u tekstovima, predmetima ili aktivnostima. Obogaćuju interakciju između odraslog i djeteta, te potiču ravnopravni odnos između njih. Takve aktivnosti primjenjuju se prilikom uspjeljivanja djeteta, poticanja na hodanje ili govorenje, za razvoj pamćenja, uvođenje u aktivnost s drugom djecom itd. (Duran, 2003).

„Uz zadaće kao što su: smanjivanje napetosti, pozivanje djeteta na interakciju i komunikaciju, odvrćanje pažnje, poticanje socijalnih vještina itd., ovi tekstovi i aktivnosti vode i približavanju djeteta kulturi. S velikom radošću koju donosi osjećaj kompetencije dijete demonstrira znanja neke kulturne tekovine, uz iluziju ravnopravnosti s odraslim.“ (Duran, 2003).

Formiranjem grupa nakon 3. godine, djeca počinju stvarati, održavati i prenositi narodnu kulturu, te se javljaju kao stvaraoci, posrednici i prenosioci. Dječja tradicija suprotstavljena je pravilima i svijetu odraslih, a sadrži i nijansu tajanstvenosti. Tako djeca osjećaju svoju samostalnost da stvaraju svoje norme i vrijednosti. Dijete se s vršnjacima igra, zabavlja, svađa i miri, te tako stječe socijalno iskustvo (Duran, 2003).

7. DJEČJI FOLKLOR

Mnogi autori sintagme *dječji folklor* i *dječja tradicija* upotrebljavaju kao sinonime. Neki smatraju da pod *dječji folklor* spadaju igre, stihovi, šale rugalice, tajni jezik, pravila i druge aktivnosti koje se prenose s generacije na generaciju i dugo opstaju. Drugi smatraju da *dječji folklor* obuhvaća samo usmeno stvaralaštvo djece. Osorina (prema Duran, 2003) stvara odnos između *dječje tradicije* i *dječjeg folklor*. Ona smatra da je dječji folklor način objektivizacije dječje tradicije, da je to jezik dječje subkulture. „I tako razmatrajući *dječji folklor*, kao jezik dječje „subkulture“ moguće je predložiti sljedeće određenje; *dječji folklor* javlja se kao oblik kolektivnog stvaralaštva djece koji je realiziran i učvršćen u sistemu stabilnih tekstova, koji se predaju neposredno od generacije na generaciju djece i imaju važno značenje u reguliranju njihove igrovne i komunikacijske djelatnosti.“ (Osorina, 1983, str. 41).

Osim dječjeg folklor, dječja tradicija, kao širi pojam, obuhvaća i različita iskustva i aktivnosti grupa djece, znanje o igrama i njihovim pravilima, vjerovanja, šale itd. Ona ima tendenciju ponavljati se u generacijama.

Sintagma *dječji folklor* kod nas ima, kod većine ljudi, konotaciju narodnih plesova i pjevanja u izvedbi djece (folklorne grupe, kao slobodna aktivnost). Odrasli ignoriraju ovo područje dječje kulture, a ono je zapravo veoma interesantno (s funkcionalnog, strukturalnog i komunikacijskog stajališta) (Duran, 2003).

Folklor je sazdan od različitosti, on stvara zajedništva. Kolo (raspored plesača po kružnici) je jedan od oblika plesa u kojem djeca najbolje mogu prikazati svoju toleranciju, pripadnost, uvažavanje različitosti, razvijati osjećaj prema grupnom radu, a istovremeno ih smiruje i oplemenjuje dušu

(www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/G_Knezevic_sazetak.doc).

Djeca su imala važnu ulogu u proslavi narodnih blagdana jer su ona velik dio obreda, koji su napušteni od strane odraslih, očuvala u svojim igrama. Najpoznatija igra je kolo. Ima ih različitih vrsta, a igraju se ovisno o prigodi. Primjer igre kola jest igra „Ringe raja“ (slika 4).

466. Ringe raja

Opis dječje igre na str. 309

Usmeno prenošenje

Slika 4. Notni i tekstualni zapis pjesme "Ringe raja" (Golčić, 1998, str. 222)

OPIS IGRE: Djeca držeći se za ruke kreću u kolu, pjevajući pjesmicu. Kod zadnje riječi sva djeca čučnu. Povremeno se promijeni smjer kretanja kola.

S djecom predškolskog uzrasta najprimjerenije je koristiti tvorbe iz dječjeg folklornog stvaralaštva. Dječji folklor, kojeg su stvarala sama djeca, ima sve elemente tradicije, a vrlo je koristan u radu s djecom. Primjeren je djeci inače ne bi opstao u predaji. U pedagoškom procesu može biti od velike koristi i lako ga je uklopiti jer ima vrlo zanimljiva i estetski vrijedna područja. Primjerice, dječje igre s pjevanjem potiču donro raspoloženje, vedrinu i angažman cijelog psihofizičkog sustava. Mogu poticati kreativnost, individualnost, maštu i stvaralaštvo (www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/G_Knezevic_sazetak.doc).

Važnost se pridaje i području koje se odnosi na dječje instrumente. Na njima djeca mogu savladati jednostavnije ritmičke obrasce i melodije. Zbog svoje različitosti (boja, visina, intenzitet tona) vrlo su zanimljivi djeci. S obzirom da potječu iz prirodnog okruženja mogu ih izraditi i djeca (www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/G_Knezevic_sazetak.doc).

8. ZAKLJUČAK

U posljednje vrijeme život odraslih, pa tako i djece, uvelike se promijenio. Nekada su ulice bile pune djece koja su se radosno igrala nakon škole i u svakom slobodnom trenutku, družila se s vršnjacima i onima starijima, čak i izmišljala nove igre. Danas se to rijetko može vidjeti. Boravak na svježem zraku zamijenili su računala, mobiteli, tableti. Djeca više nemaju potrebe da izađu van i poigraju se s prijateljima. Potičući djecu od najranije dobi da igre koje im mogu prenijeti njihovi djedovi i bake spase od zaborava i da ih njeguju, razvijamo kod njih osjećaj pripadnosti vlastitoj kulturi i njezinu vrijednost. Isto vrijedi i za tradicijsku glazbu.

Možemo zaključiti da je hrvatska tradicijska kultura veoma bogata raznom primjerenom, korisnom i estetski vrijednom građom koja se može koristiti u radu s djecom, ali usklađena s metodičkim kriterijima. Vrtići i škole su mjesta na kojima se treba razviti pozitivan i ispravan stav prema vlastitom nasljeđu jer samo tako će se očuvati kulturni identitet i nacionalna pripadnost. Takvo što postići ćemo njegovom praktičnom primjenom u radu s djecom. Glazba se uz stvaranje zvukova i ritmova na instrumentima, može proizvesti i vlastitim tijelom. Udarcima nogu o pod, pljeskanjem, pucketanjem... Djecu možemo naučiti proizvoditi što više različitih zvukova svojim tijelom.

Od malena djeca pokazuju interes za sva područja svojeg razvoja. To je prilika da i mi kao odgojitelji iskoristimo taj njihov interes kako bi ih naveli na pravi put. Naravno, tijekom tog procesa, moramo imati na umu da je ono što dijete zanima na prvome mjestu i da se trebamo prilagoditi njemu omogućavajući mu da zadovolji svoje potrebe i interese.

U Deklaraciji o pravima djeteta piše: „*Čovječanstvo duguje djetetu sve najbolje što može dati.*“ Djeca su naša budućnosti i ona su ta koja će prenositi dalje sve naše vrijednosti, vjerovanja, običaje.

LITERATURA

1. Cetinić, J., Vidaković Samaržija, D. (2014). Dijete i estetski izričaji. U R. Bacalja, K. Ivon (Ur.), *Ples kao sredstvo izražavanja djece predškolske dobi* (str. 265-272). Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja.
2. Drandić, D. (2014). Dijete i estetski izričaji. U R. Bacalja, K. Ivon (Ur.), *Stavovi učitelja prema tradicijskoj glazbi u školskom kurikulumu* (str. 233-252). Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja
3. Duran, M. (1995). *Dijete i igra*. Jastrebarsko: Naklada Slap
4. Duran, M. (2003). *Tradicija spontane kulture djece i mladih*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
5. Findak, V. (1995). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskom odgoju*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Golčić, I. (1998). *Pjesmarica za osnovne škole*. Zagreb: HKD SV. JERONIMA
7. Gortan-Carlin, I., Hauser, M., Radetić-Paić, M. (2014). Dijete i estetski izričaji. U R. Bacalja, K. Ivon (Ur.), *Glazba i dijete iz disfunkcionalne obitelji u dječjem vrtiću: prilog muzikoterapiji* (str. 253-263). Zadar: Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja.
8. Horvatin-Fučkar, M., Tkalčić, S., Jerković, S. (2004.). *Razvoj bazičnih motoričkih sposobnosti kod predškolaca u plesnoj školi*. In R. Pišot, V. Štemberger, J. Zurec & A. Obid (Eds.), 3. International Symposium; "A child in motion" (str. 87-88). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstvenoraziskovalno središče.
9. Knežević, G. (1993). *Naše kolo veliko*. Zagreb: Ethno
10. Knežević, G. (2005). *Srebrna kola, zlaten kotač*. Zagreb: Ethno
11. Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?!*. Zagreb: Profil
12. Mikulić, M. (2007). *Hrvatska plesna tradicija i predškolska dob*. Diplomski rad. Petrinja: Visoka učiteljska škola.
13. Plantak, K. (2007). *Dijete – čimbenik tradicijskog lanca*. Čakovec: Zajednica HKUU Međimurske županije – Odbor za folklorno stvaralaštvo

14. Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe, Teorijsko-tematski aspekti*.
Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet Osijek
15. <http://selo.hr/folklorna-glazba-i-ples/> (preuzeto 5.7.2016.)
16. hrcak.srce.hr/file/182834 (preuzeto 5.7.2016.)
17. <http://klokanica.24sata.hr/vrticka-dob/igra-i-aktivnosti/kako-potaknuti-dijete-da-zavoli-glazbu-164> (preuzeto 6.7.2016.)
18. [https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje stvaralatvo u nastavi glazbe - Subotica 23.- 25.09. 2010.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/478180/Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe_-_Subotica_23.-_25.09._2010.pdf) (preuzeto 7.7.2016.)
19. [www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/G Knezevic sazetak.doc](http://www.azoo.hr/images/stories/dokumenti/G_Knezevic_sazetak.doc) (preuzeto 20.7.2016.)
20. <https://www.ffst.unist.hr/images/50013806/Marija.Brajcic.DIJETE.I.KULTURNA.BASTINA.UCENJE.U.MUZEJU.pdf> (preuzeto 20.7.2016.)

KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA

Ime i prezime: Adriana Sanković

Datum rođenja: 28.2.1995.

Mjesto rođenja: Varaždin

Adresa: Vuglovec 5a

42240 Ivanec

e mail: adrianasankovic@gmail.com

Obrazovanje:

- 8 godina osnovne škole u Ivancu, OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog Ivanec, Hrvatska
- 4 godine ekonomske škole u Ivancu, Srednja škola Ivanec, Hrvatska
- 3 godine Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, smjer Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, odsjek Čakovec, Hrvatska

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Ja, Adriana Sanković izjavljujem da sam samostalno napisala ovaj završni rad pod naslovom: „*Njegovanje tradicionalnog plesa i glazbe u ustanovi predškolskog odgoja*“.

POTPIS: _____